

STRESZCZENIE

W odniesieniu do warunków zmiany społecznej można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat doszło do znacznych przeobrażeń w sposobie ujmowania pracy. Ma na to wpływ przede wszystkim szereg procesów związanych z postępowaniem naukowo-technicznym, globalizacją, procesami transformacji ustrojowej. Zmiany zachodzące w tych obszarach implikują zmiany świadomości społecznej, nowe style życia i życiowe orientacje.

Pracy człowieka nie można oddzielić od jego codziennego życia. Należy ona do podstawowych obowiązków i praw społeczeństwa. Jest aktywnością wyróżniającą człowieka od innych istot, wykazującą rozumność i celowość działań. W końcu praca jest powołaniem i dobrem każdego. Wiąże się z nią określony trud. Jest uważana za konieczność, postrzegana jako wartość i godność.

Dysertacja wpisuje się w trend europejskich inicjatyw mających na celu propagowanie idei pracy skazanych jako istotnego elementu zmiany podejścia do funkcji kary pozbawienia wolności i propagowania postulatów o resocjalizacyjnym charakterze pracy, jednocześnie kreując pracę jako efektywny środek wychowawczy, kształtujący postawy społeczne skazanych, i jako jedno z najskuteczniejszych narzędzi oddziaływania. Jestem przekonany, że nie tylko pomaga ona uchronić skazanego przed powrotem do przestępstwa, ale również sprzyja minimalizowaniu szkód wyrządzonych przez popełniających czyny zabronione.

Przedmiotem badań dysertacji było zbadanie możliwości procesu resocjalizacji poprzez pracę (jako jednej z form) osób pozbawionych wolności w polskim systemie penitencjarnym – w świetle polskiej i światowej literatury przedmiotu i własnych badań. Zasadniczym celem było poznanie możliwości stosowania pracy w procesie resocjalizacyjnym skazanych. Natomiast problem główny określiłem w zdaniu: *Jakie spodziewane są efekty zastosowania pracy w procesie resocjalizowania skazanych w warunkach systemu izolacyjno-dyscyplinarnego.*

Z założenia w jednostce penitencjarnej jedną z metod resocjalizacyjnych przygotowujących więźniów do wyjścia na wolność i umożliwiających im readaptację społeczną, powinno być wykonywanie przez nich pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności.

Znaczenie pracy osób pozbawionych wolności jest niewątpliwie bardzo zróżnicowane i wielowymiarowe. Praca człowieka od zawsze była i jest obecnie traktowana jako podstawa jego egzystencji i rozwoju, stanowiąc tym samym główne źródło postępu cywilizacji. Pedagogiczny wymiar pracy ludzkiej sprowadza się do szeroko rozumianego procesu wychowawczego.

Pierwotnie praca skazanych spełniała głównie zadania represyjne i odstrasżające, ostatecznie penalny charakter zatrudnienia został wyparty wraz z rozwojem nowoczesnej penitencjarystyki. Obecnie zatrudnienie skazanych realizuje funkcję resocjalizacyjno-wychowawczą, zdrowotno-higieniczną, ekonomiczną i funkcję wzmocnienia stanu bezpieczeństwa w zakładzie karnym oraz zapobiegania demoralizacji skazanych.

Każdą pracę należy traktować jako obszar spełnienia człowieka w odniesieniu do rzeczywistości oraz zdobywania doświadczeń, które służą jego rozwojowi.

Wykonywana praca w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności: uczciwie, rzetelnie i z zaangażowaniem, zapobiega ponownemu popełnianiu przestępstw. Wypełnia ona czas wolny skazanych, minimalizując prawdopodobieństwo negatywnych postaw i zachowań, pozostających w związku z obecnością podkultury więziennej. Wykonywanie pracy uczy roli pracownika, kształtując świadomość związku pomiędzy zaspokajaniem potrzeb, a koniecznością wykonywania pracy. Stanowi ona istotny element przygotowania do życia na wolności.

Z moich doświadczeń zawodowych jak i dysertacji wynika niezbicie, że praca jest zarówno z poziomu pracodawcy jak i pracownika niezwykle i pożądaną wartością.